

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 14. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: Tirsdag den 21. december 2010

Tidspunkt: Kl. 14.15

Sted: Vær. 2-133

Til stede: Anne-Marie Meldgaard (S) formand, Flemming Møller (V),
Jeppe Kofod (S), Meta Fuglsang (SF), Lone Dybkjær
(RV), Frank Aaen (EL)

Desuden deltog: Statsminister Lars Løkke Rasmussen

Punkt 1. Afrapportering fra møde i Det Europæiske Råd den 16. – 17. december 2010

Det Europæiske Råd 16-17/12-10 – bilag 7 (formandskabets konklusioner fra mødet i Det Europæiske Råd 16-17/12-10)
EUU alm. del (10) – bilag 148 (brev vedr. budgetdisciplin)
EU-note (10) – E 24 (note om mødet i Det Europæiske Råd 16-17/12-10)

Statsministeren: Jeg må undskylde over for de medlemmer, der også er medlemmer af Udenrigspolitisk Nævn, at jeg vil sige nogenlunde det samme, som jeg sagde til Nævnet. Men sådan er det jo. Nu er vi i Folketingets Europaudvalg, og jeg skal kort gøre rede for udkommet af det EU-topmøde, som fandt sted i Bruxelles torsdag-fredag.

Jeg var jo her i udvalget og tale om topmødet kort tid før jeg tog af sted. Ja, det var vel dagen før. Den meget, meget korte udgave er, at topmødet blev afviklet helt efter forventningen med et udkomme, der matcher min egen prognose, sådan som jeg gjorde rede for den her i Folketingets Europaudvalg, og dermed også med et for Danmark tilfredsstillende resultat.

Omdrejningspunktet, hovedtemaet var jo etableringen af den permanente krisemekanisme, der kan tage over, når den midlertidige krisemekanisme, der blev etableret ovenpå forårets gældskrise, løber ud i 2013.

Processen i det er jo, at vi på topmødet i oktober besluttede, at der skulle etableres en sådan permanent mekanisme, og besluttede, at det nødvendigvis gjorde en målrettet traktatændring. Det, vi så blev enige om torsdag-fredag, var det præcise indhold af traktatændringen. Helt som forventet og ønsket bliver der tale om et målrettet kirurgisk snit i traktatens artikel 136, som omhandler samordningen og overvågningen af eurolandenes budgetdisciplin og økonomisk-politiske retningslinjer. Helt konkret bliver der tilføjet tre linjer, som gør det klart, at eurolandene kan etablere en stabilitetsmekanisme med henblik på at sikre stabiliteten i eurozonen.

Det er en ændring af traktaten, som ikke indebærer nogen udvidelse af EU's kompetencer, og det er derfor en ændring af traktaten, der kan gennemføres efter den såkaldt forenklede traktatændringsprocedure i EU-traktatens artikel 48, stk. 6. Det betyder, at den proces, der nu sættes i gang, vil være den, at

Det Europæiske Råd på mødet i marts vil træffe den formelle afgørelse om traktatændringen. Det skal ske ved enstemmighed, og det skal ske efter en forudgående høring af Europa-Parlamentet, Kommissionen og Den Europæiske Centralbank.

Efter det møde skal traktaten så godkendes i de respektive medlemslande – i alle 27 – i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige bestemmelser. De nationale ratifikationsprocedurer skal være afsluttet inden udgangen af 2012, sådan at traktatændringen kan træde i kraft den 1. januar 2013 – i god tid inden den midlertidige mekanisme står til udløb.

I Danmark vil det betyde, at Justitsministeriet – helt som det er sædvane efter mangeårig fast praksis – vil vurdere traktatændringens forhold til grundloven, når traktatændringen er vedtaget af Det Europæiske Råd, altså på den anden side af marts. Resultatet af den vurdering vil selvfølgelig blive fremlagt. Så ved vi, hvad det præcis er for en procedure, vi skal følge i Danmark, for at vi kan ratificere. Så meget om traktatændringen.

Med hensyn til selve mekanismen blev det besluttet, at den arbejdes der videre på det præcise design af. I den forbindelse vil man lægge til grund eller integrere indholdet af en erklæring, som eurolandenes finansministre afgav den 28. november, og som vi også var inde på, da jeg var her sidst. Den udgør en første operationalisering af ønsket om at sikre inddragelse af private investorer.

Der var enighed om, at også ikke-eurolande vil blive inddraget i arbejdet med udformning af mekanismen, hvis de ønsker det, og det blev også besluttet, at ikke-eurolande vil kunne deltage i selve krisemekanismens lånepakker på ad hoc basis.

Set fra min stol kan man kun hilse det velkomment, at vi nu har etableret grundlaget for en permanent krisemekanisme. Det er åbenlyst i hele Europas interesse, at der også efter 2013 eksisterer et sikkerhedsnet i tilfælde af alvorlige kriser. Det er positivt, at der var enighed om at gennemføre traktatændringen målrettet med et kirurgisk snit, for som jeg har sagt det tidligere her, er det kun et års tid siden, at Lissabontraktaten trådte i kraft, og det, Europa mindst af alt har brug for nu, er en ny, helt åben, bred debat om traktater og institutioner.

Jeg er også meget tilfreds med, at også ikke-eurolande vil blive involveret i det videre arbejde, fordi alle lande – hvad enten man er med i euroen, på vej ind i euroen eller står uden for euroen – har en interesse i, at vi får en effektiv mekanisme, som understøtter den finansielle stabilitet i Europa. Det er også positivt, at der står en dør åben, når mekanismen er på plads, for lande uden for euroen. Det er en mulighed, der vil eksistere. Vi valgte som bekendt for ganske nylig at engagere os direkte i den irske lånepakke, selv om vi ikke er medlem af euroen.

På dette punkt har topmødet nået de resultater, som både var forventelige og ønskelige, på en effektiv måde.

Der var selvfølgelig også en bredere drøftelse af den økonomiske situation. Man kan sige, at krisemekanismen udgør det sikkerhedsnet, som kan samle lande op, hvis de for alvor kommer i problemer. Men det gælder jo her som i livets øvrige forhold, at det er bedre at forebygge end at helbrede. Grundlæggende skal vi sikre stabiliteten ved at skabe et incitament til, give en tilskyndelse til, at landene så at sige ikke falder ned fra den line, de bevæger sig på. I den forbindelse afgav eurolandene og EU's institutioner en erklæring, som understreger, at man er parat til at gøre alt, hvad der er nødvendigt, for at sikre stabiliteten i eurozonen. I erklæringen forpligter landene sig til en streng efterlevelse af de finanspolitiske henstillinger fra EU samt til at fremskynde arbejdet med væksthæmmende strukturreformer. Erklæringen fra eurolandene og EU's institutioner indeholder også klare budskaber om viljen til at styrke stabilitets- og vækstpagten og til at sikre passende midler i eurolandenes stabilitetsfacilitet. Endelig understreger erklæringen, at man fortsat vil styrke den finansielle regulering og den overvågning, der finder sted, herunder ved at gennemføre nye stresstests i banksektoren. Og så sendes der et signal om støtte til Den Europæiske Centralbank.

Det er en positiv erklæring, som sender et klart signal om politisk vilje i eurolandene. Det er en erklæring, som vi kan støtte – selv om vi selvfølgelig formelt ikke står bag den, da vi ikke er medlem af euroen. Det er helt afgørende, at der signaleres politisk vilje i hvert enkelt medlemsland til at træffe de nødvendige – og ikke altid lige populære – beslutninger, som sikrer finanspolitisk konsolidering og vækst. Det er også afgørende, at der på fællesskabsniveau er vilje til at sikre et effektivt kriseberedskab samt en stærkere stabilitets- og vækstpagt, der tilskynder til at føre en ansvarlig økonomisk politik. For målet må jo være, som jeg antydede det, at vi nu får etableret en samlet europæisk ramme, der sikrer, at der i fremtiden så vidt muligt slet ikke bliver behov for nye hjælpepakker.

Så meget om den økonomiske situation, krisemekanismen og traktat.

Derudover fik vi en første fremskridtsrapport fra den høje repræsentant vedrørende det arbejde med EU's strategiske partnere, der blev sat i gang på det ekstraordinære møde i september. Lady Ashton fokuserede i sit indlæg på EU's interesser og muligheder i forhold til Kina, USA og Rusland, og vi endes om, at Det Europæiske Råd fremadrettet vil vende tilbage til spørgsmålet engang om året og – hvor det er fornødent – udstikke overordnede retningslinjer. Det bakker vi helhjertet op bag. Det er vigtigt, at vi sikrer en sammenhængende og fokuseret europæisk ekstern politik.

Vi erklærede os enige i udenrigsministrenes beslutning om, at Montenegro skal tildeles status som kandidatland.

Vi vedtog på Frankrigs foranledning en kort tekst, der bl.a. fordømmer den seneste optrapning af volden i Elfenbenskysten.

Endelig hilste vi i Det Europæiske Råd resultatet af COP16 velkomment.

Det var sådan set det formelle indhold af topmødet. Der var på mødet ikke nogen egentlig drøftelse af EU's budget. Det faldt jo på plads lige op til top-

mødet, og det er positivt. I den forbindelse mener jeg også, det har bidraget, at der var en kreds af lande – bl.a. Danmark – der op til det sidste topmøde markerede meget, meget klart vigtigheden af, at man holdt sig til de 2,91 pct., der tidligere var meldt ud.

I forlængelse af det emne kan jeg oplyse, at stats- og regeringscheferne for Storbritannien, Tyskland, Frankrig, Holland og Finland i umiddelbar forlængelse af topmødet fremlagde et fælles brev, som opfordrer til budgettilbageholdenhed i EU's fremtidige finansielle rammer. Det er en smallere kreds end den ret brede kreds, der stod bag brevet i forbindelse med det sidste topmøde.

Vi er hundrede procent enige i, at der skal udvises budgettilbageholdenhed. Det er vigtigt i en situation, hvor EU's medlemslande kæmper med at træffe – nogle steder meget vanskelige – politiske beslutninger for at konsolidere deres økonomi, også forankret i henstillinger fra EU, at vi ikke samtidig har en situation, hvor EU's egne budgetter vokser ud af trit med, hvad der er plads til. Det overordnede budskab er jeg sådan set enig i. Når jeg alligevel – i modsætning til det seneste brev – ikke har skrevet det nye brev under, hænger det sammen med det forhold, at Danmark jo varetager formandskabet for EU i første halvdel af 2012, hvor de finansielle perspektiver skal forhandles. Der er mange modsatrettede interesser, og de går på kryds og tværs. Det er heller ikke sådan, at man bare kan sige, at de lande, der er enige om, at der skal være en budgetrestriktiv linje, er enige om alt. Lige så snart man begynder at diskutere rabatspørgsmålet, kommer det også til at dele i den kreds. Jeg har fundet det mest hensigtsmæssigt, at vi i situationen bevarer vores mulighed for i foråret 2012 – vel vidende at alle lande kender vores synspunkter – at fremstå som en neutral forhandler og formidler mellem disse mange modsatrettede synspunkter.

Meta Fuglsang spurgte, hvordan ikke-eurolande ville blive inddraget i mekanismen, altså ikke bare i konkrete programmer for bestemte lande, men også i udformningen af mekanismen. Desuden ville hun gerne vide, om de ville kunne få hjælp fra mekanismen.

Lone Dybkjær spurgte, om der på topmødet – eventuelt i kanten af det – havde været nogen drøftelse af euroen som sådan, idet der verserer mange rygter om, at euroen måske ikke holder.

Hun spurgte, om arbejdsløsheden ikke også er et stort problem, som drøftes i denne forbindelse.

Hun kunne godt tænke sig at høre lidt om, hvordan det går med udenrigsrepræsentanten, men det skal måske være i et lukket samråd.

Lone Dybkjær var godt klar over, at det var begrænset, hvor meget vi kunne lægge os fast med hensyn til de finansielle perspektiver, idet de skal drøftes under det danske formandskab. Hun spurgte, om vi under det danske formandskab kun ville sidde i formandsstolen, eller om der også ville være en dansk stol.

Frank Aaen pegede på, at det, vi ser i Europa i dag, er, at spekulanterne scorer kassen ved først at spekulere mod det ene land og så at spekulere mod det andet land. De driver på den måde EU rundt i manegen og tvinger EU til at vedtage forskellige ting. Nu lægger man op til, at der skal være en permanent krisemekanisme til afløsning for den midlertidige. Men den midlertidige krisemekanisme virker ikke. Den indeholder et princip om, at arbejdsløsheden skal vokse og velfærden skal svækkes, så bankerne kan få alle de penge, de har til gode. Han rejste det spørgsmål, om det er klogt, at det er borgerne, som er uden ansvar for den finansielle krise, som kommer til at betale hele regningen, hvorimod dem, der har været med til at drive den finansielle krise frem, får dækket alle deres tab. Vi ser en ustabilitet i Europa, hvor Spanien f.eks. har 20 pct. arbejdsløshed. Er det så godt at tvinge Spanien til at føre en meget stram økonomisk politik?

Med hensyn til krisemekanismen spurgte Frank Aaen, om det er helt sikkert, at der ikke ligger nogen forpligtelser for Danmark udover dem, man har i forvejen?

Han gik ud fra, at det danske formandskab ville udarbejde en eller anden form for målsætning for den periode, hvor vi har formandskabet. Han spurgte, om der foreligger en sådan plan, og om den har været til drøftelse.

Jeppe Kofod forstod, at ikke-eurolandene kunne deltage i udarbejdelsen af den permanente krisemekanisme, og at de kunne deltage på ad hoc basis, ligesom vi har gjort det i forhold til Irland. Han bad statsministeren uddybe, hvilken indflydelse ikke-eurolandene vil få - også i forhold til de andre tiltag, som der er lagt op til i den erklæring, der er kommet, f.eks. vedrørende en ny makroøkonomisk overvågning i sommeren 2011.

Jeppe Kofod mente, sagen viser, at Danmark som ikke-euroland nok har indflydelse, men vi har begrænset indflydelse, fordi vi står uden for euroen. Men vi nyder godt af den stabilitet, som euroen giver. Gældskrisen i Grækenland, Irland, Spanien og Portugal udfordrer alle, men euroen er en stabiliserende faktor. Han syntes, vi skal tænke over, hvilke konsekvenser det har for Danmark, at vi står uden for euroen, også når det gælder strukturtilpasning.

Statsministeren svarede Meta Fuglsang, at man endnu ikke kan sige noget fuldstændigt sikkert vedrørende ikke-eurolandenes deltagelse, al den stund at mekanismen først vil være færdigdesignet til marts, men vort synspunkt vil være, at alle de lande, som deltager i mekanismen, også skal være med til at bestemme. Ideelt set burde mekanismen også virke den anden vej, således at ikke-eurolande, som deltager, også skulle kunne få hjælp, men det er næppe realistisk.

Statsministeren rejste spørgsmålet: Hvorfor skal Danmark være med i mekanismen? For det første har vi som et lille land med en åben økonomi en stærk objektiv interesse i, at der er stabilitet i EU. For det andet må den, der viser solidaritet med andre, stå først i rækken, hvis der skulle opstå en vanskelig situation. Det kan godt være, mekanismen ikke virker den vej, men så er der andre værktøjer, som kan bruges. Og for det tredje har vi fortsat en ambition

om, at vi på et tidspunkt skal med i euroen, og derfor skal vi ikke fremme en udvikling, som går ud på, at der bliver et tættere samarbejde mellem en kerne af eurolande og et løsere samarbejde med periferien, for så vil det blive vanskeligere at komme med i euroen.

Med hensyn til Lone Dybkjærs spørgsmål om euroen ville statsministeren afholde sig fra at bringe rygter til torvs. Han understregede, at i den gældskrise, der eksisterer i flere lande, er euroen en stærk valuta, som har vist sin styrke. Det er gældskrisen, som er den økonomiske baggrund for, at en række lande har en højere rente. I Danmark har vi en rente, som kun er en my højere end renten i Tyskland.

Arbejdsløsheden er tænkt med ind og indgår som et helt centralt tema i 2020 strategien, som også adresseres i erklæringen fra eurolandene. Forudsætningen for at få mere beskæftigelse og vækst er, at man har sunde offentlige finanser.

Med hensyn til den fælles udenrigstjeneste sagde statsministeren, at hvis Europaudvalget på et tidspunkt ønsker at have en drøftelse heraf, stillede han gerne op.

Under det danske formandskab vil der være en dansk stol og en formandsstol. Vi vil udarbejde et arbejdsprogram både i trioregi og i dansk regi. Det vender vi tilbage til, når vi kommer tættere på.

Statsministeren erkendte, at han næppe blev enig med Frank Aaen om spekulanternes rolle. Han pointerede, at der ikke på nuværende tidspunkt er tale om en finansiel krise, men om en gældskrise i nogle lande. Han var grundlæggende af den opfattelse, at hvis et land gældsætter sig udover sin evne og får en rentebyrde, som er for stor, så går det ud over ganske almindelige mennesker i de pågældende lande. Hvis man vil sikre beskæftigelsen i de pågældende lande, må der være en balanceret tilgang. Den permanente krisemekanisme spænder et sikkerhedsnet ud, som gør, at disse lande kan refinansiere deres statsgæld. Men samtidig skal den ikke fjerne ethvert incitament til at bringe gælden ned. Det er baggrunden for, at den private sektor skal tænkes ind.

Svaret på Frank Aaens spørgsmål om, hvorvidt vi har påtaget os yderligere forpligtelser, er ganske enkelt nej. Men vi har søgt at udforme reglerne sådan, at der er en mulighed for, at ikke-eurolande kan deltage. Hvordan kan vi drøfte, når og hvis situationen opstår. Men vi har ikke på topmødet påtaget os hverken politiske eller juridiske forpligtelser.

Statsministeren erklærede sig enig med Jeppe Kofod i, at Danmark, hvis eksport for 75 pct.s vedkommende går til EU, har en stærk interesse i, at der er stabilitet. Det handler også om beskæftigelse og jobs i Danmark. Det er også det, der får os til at kæmpe for, at mekanismen står åben for ikke-eurolande.

Frank Aaen blev provokeret af, at statsministeren sagde, der ikke var tale om en finansiel krise. Han gentog sine synspunkter vedrørende spekulanternes rolle og pointerede, at mekanismen ikke er lavet for at hjælpe befolkningerne, men for at Deutsche Bank og andre store banker kan få deres penge tilbage.

Formanden mente godt, statsministeren kunne forberede sig på, at Europaudvalget gerne ville have et samråd om den høje repræsentant, og at det også gerne ville have et samråd om dagsordenen for det danske formandskab.

Lone Dybkjær havde noteret sig, at Danmark ikke deltager i den erklæring, som er udstedt fra nogle stats- og regeringsledere. Hun havde også noteret sig, at arbejdsløsheden ikke nævnes. Hun kunne godt forstå, at Danmark ikke deltog, da vi ikke er med i eurozonen. Hun vidste godt, at arbejdsløsheden indgår i 2020 strategien, men derfor kan den jo også godt indgå andre steder. Hun ville ikke gå ind i diskussionen mellem Frank Aaen og statsministeren om, hvorvidt der er tale om en finansiell krise eller en gældskrise, men man kan vel godt sige, at det forhold, at der er en gældskrise i nogle europæiske lande, godt kan skabe problemer for euroen som helhed. Hun brugte som eksempel, at hvis Fyn havde en eksorbitant gæld, kunne det godt give nogle problemer for det øvrige Danmark.

Statsministeren sagde, at udfordringen er, at man skal finde en balance mellem at skabe en fælles kreditværdighed og samtidig ikke fjerne tilskyndelsen til, at hvert enkelt land gør sig kreditværdigt.

Der er en fin sammenhæng mellem hensynet til beskæftigelsen og økonomisk stabilitet, idet den første forudsætning for jobskabelse og økonomisk vækst er økonomisk stabilitet.

Statsministeren gentog, at han nok ikke kunne blive enig med Frank Aaen. Han pointerede, at landene jo ikke havde optaget nogle SMS-lån uoverlagt. Det var en beslutning, der var truffet af politikere i de pågældende lande. Disse politikere må nu holdes fast på deres ansvar. Han mente ikke, der var tale om at drive EU rundt i manegen. Det er netop for at undgå, at EU bliver drevet rundt i manegen, at man sender et ret entydigt, handlingsorienteret signal fra dette topmøde om, at man er parat til at gøre det nødvendige.

Statsministeren sagde i anledning af formandens bemærkninger, at hvis man skulle diskutere den høje repræsentant, måtte man også involvere udenrigsministeren i et sådant samråd.

Statsministeren sagde i anledning af Lone Dybkjærs eksempel med Fyn, at hvis vi belåner det danske samfund, så gør vi det på hele det danske samfunds vegne, så også de dele af Danmark, hvor det måtte gå dårligere, kan få penge på grundlag af hele landets kreditværdighed.

Frank Aaen ville ikke forsvare den borgerlige regering i Grækenland, som havde optaget de store lån, men der var altså nogle finansielle virksomheder, som havde ydet lånene, og som havde hjulpet regeringen med at skjule dem. Man kan ikke nøjes med at skælde ud på landene. Man må også skælde ud på den finansielle sektor, som har fået en højere rente, fordi der var en risiko. Han betegnede det som uanstændigt, at man nu sørgede for, at den finansielle sektor fik den høje rente og slap for tab.

Statsministeren havde lært meget af den krise, som vi har været igennem, og som vi er ved at bevæge os ud af. Den startede som en finansiel krise, og så udviklede den sig til en reel økonomisk krise. Det kan man ikke bare skælde spekulanterne ud for. Der er lande, som står over for store udfordringer, idet de har strukturelle ubalancer. De må udvise rettidig omhu.